

FIȘA DISCIPLINEI

Terminologie trinitară și hristologică în perioada Sinoadelor Ecumenice. O privire diacronică

Anul universitar 2026–2027

1. Date despre program

1.1. Instituția de învățământ superior	Universitatea Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca
1.2. Facultatea	Facultatea de Teologie Ortodoxă
1.3. Departamentul	Departamentul de Teologie Ortodoxă
1.4. Domeniul de studii	Teologie
1.5. Ciclul de studii	Master
1.6. Programul de studii / Calificarea	Doctrină, hermeneutică și istorie bisericească
1.7. Forma de învățământ	Învățământ cu frecvență

2. Date despre disciplină

2.1. Denumirea disciplinei	Terminologie trinitară și hristologică în perioada Sinoadelor Ecumenice. O privire diacronică			Codul disciplinei	OMR7006
2.2. Titularul activităților de curs	Pr. conf. univ. dr. Adrian-Aurel Podaru adrian.podaru@ubbcluj.ro				
2.3. Titularul activităților de seminar	Pr. conf. univ. dr. Adrian-Aurel Podaru adrian.podaru@ubbcluj.ro				
2.4. Anul de studiu	II	2.5. Semestrul	IV	2.6. Tipul de evaluare	Examen
2.7. Regimul disciplinei	Obligativu	2.8. Tipul disciplinei		Disciplină de specializare (DS)	

3. Timpul total estimat (ore pe semestru al activităților didactice)

3.1. Număr de ore pe săptămână	4	din care: 3.2. curs	2	3.3. seminar/ laborator/ proiect	2
3.4. Total ore din planul de învățământ	56	din care: 3.5. curs	28	3.6 seminar/laborator	28
Distribuția fondului de timp pentru studiul individual (SI) și activități de autoinstruire (AI)					ore
Studiul după manual, suport de curs, bibliografie și notițe (AI)					14
Documentare suplimentară în bibliotecă, pe platformele electronice de specialitate și pe teren					69
Pregătire seminare/ laboratoare/ proiecte, teme, referate, portofolii și eseuri					55
Tutoriat (consiliere profesională)					2
Examinări					2
Alte activități					2
3.7. Total ore studiu individual (SI) și activități de autoinstruire (AI)			144		
3.8. Total ore pe semestru			200		
3.9. Numărul de credite			8		

4. Precondiții (acolo unde este cazul)

4.1. de curriculum	Nu este cazul
4.2. de competențe	Nu este cazul

5. Condiții (acolo unde este cazul)

5.1. de desfășurare a cursului	Prezența minim 80%, cu materialele didactice specifice indicate de profesor. Telefoanele mobile se țin închise pe toată durata cursului și a
--------------------------------	---

	examenului. Ecran de proiecție, videoproiector, laptop, flipchart, sistem audio
5.2. de desfășurare a seminarului/ laboratorului	Plagiarea lucrării de seminar atrage după sine respingerea lucrării și nepromovarea colocviului. Sală dotată cu tablă, ecran de proiecție, videoproiector, laptop

6.1. Competențele dobândite în urma absolvirii programului de studii (se preiau din planul de învățământ)¹

Competențe profesionale	
Codul competenței	Competență
CP2	Promovează transferul de cunoștințe
CP3	Desfășoară activități de cercetare la nivel interdisciplinar
CP6	Vorbește mai multe limbi străine
CP7	Conștientizează dimensiunea interculturală

6.2. Rezultatele învățării specifice programului de studii (se preiau din planul de învățământ)²

Rezultatele învățării vizate prin disciplină		
Codul competenței	Cunoștințe și înțelegere (Knowledge and understanding)	Abilități academice specifice (Specific academic skills)
CP2	11. Studentul înțelege transferul de cunoștințe în contexte doctrinare, istorice și ecumenice.	11. Studentul comunică teme hristologice, trinitare și eclesiologice în forme academice accesibile.
CP3	12. Studentul cunoaște caracterul interdisciplinar al cercetării doctrinare, biblice și istorice	12. Studentul corelează metode istorice, exegetice și dogmatice în analiza temelor teologice
CP6	15. Studentul cunoaște rolul limbilor străine în cercetarea teologică și terminologică	15. Studentul utilizează terminologie creștină în contexte academice, ecumenice și internaționale
CP7	16. Studentul înțelege dimensiunea interculturală a Ortodoxiei în diaspora și dialogul intercreștin	16. Studentul analizează întâlniri dintre tradiții creștine, contexte politice și comunități culturale diverse

7. Rezultatele învățării specifice disciplinei

Cunoștințe și înțelegere (Knowledge and understanding)
1. Definește și diferențiază termenii filosofici și teologici fundamentali utilizați în formularea dogmelor trinitare și hristologice.
2. Descrie procesul diacronic de împrumut și resemantizare creștină a terminologiei filosofice grecești.

¹ Se vor prelua din Planul de învățământ al programului de studii acele competențe profesionale și/sau transversale la dezvoltarea cărora contribuie disciplina pentru care se elaborează fișa disciplinei. Pentru fiecare competență se va prelua întregul enunț, inclusiv codul competenței, cu formularea care apare în planul de învățământ, fără modificări. Dacă nu se preia nici o competență din oricare din cele două categorii, se șterge linia din tabel aferentă acelei categorii.

² Se menționează rezultatele învățării specifice programului de studiu la dezvoltarea cărora contribuie disciplina pentru care se elaborează fișa. Enunțurile, preluate fără modificări din Planul de învățământ în funcție de tipul disciplinei (DF/DS/DC) se trec în dreptul competenței asociate.

3. Explică rolul Părinților Bisericii și al Sinoadelor Ecumenice în fixarea vocabularului triadologic și hristologic.
4. Analizează raportul dintre precizia conceptuală și caracterul apofatic al teologiei trinitare și hristologice.
Abilități academice specifice (Specific academic skills)
1. Analizează și interpretează texte filosofice, biblice și patristice relevante, inclusiv prin recurs la terminologia greacă originală.
2. Compară utilizarea conceptelor la Platon, Aristotel, Plotin și la autorii patristici studiați, identificând continuități și resemantizări.
3. Formulează și argumentează academic explicații asupra unor teme trinitare și hristologice, utilizând riguros aparatul conceptual specific.

8. Conținuturi

8.1 Curs	Metode de predare - învățare	Observații ³
Terminologie filosofică păgână: inventarierea termenilor relevanți pentru tema noastră în filosofia lui Platon, Aristotel și Plotin	prelegere	2 prelegeri
Terminologie biblică: prezența termenilor relevanți în Noul Testament	prelegere	2 prelegeri
De la filosofie și revelație la Părinții Bisericii: Sf. Atanasie cel Mare	prelegere	1 prelegere
Fixarea terminologiei triadologice de către Părinții Capadocieni: Sf. Vasile cel Mare, Sf. Grigorie de Nazianz, Sf. Grigorie de Nyssa	prelegere	3 prelegeri
Neînțelegeri și confuzii terminologice în doctrina hristologică: Sf. Chiril al Alexandriei și renumitele sale formule „mia physis tou Logou tou Theou sesarkomene” și „henosis kat’ hypostasin”	prelegere	1 prelegere
Dionisie Areopagitul, Plotinus Christianus? O evaluare a terminologiei lui Dionisie din perspectiva filosofiei plotiniene și a Tradiției Patristice creștine	prelegere	1 prelegere
Maxim Mărturisitorul și aportul său în învățătura hristologică	prelegere	2 prelegeri
Ioan Damaschin sau sistematizarea definitivă a instrumentarului conceptual	prelegere	2 prelegeri
Bibliografie		
Alain Graf, Christine Le Bihan, Lexic de filosofie, Iași, Institutul European pentru Cooperare Cultural-Științifică, 2000. Alexandru Surdu, Sergiu Bălan, Studii de Teoria categoriilor, vol. I-IV, București, Ed. Academiei Române. Étienne Gilson, Filozofia în Evul Mediu. De la începuturile patristice până la sfârșitul secolului al XIV-lea, București, Humanitas, 1995. Francis E. Peters, Termenii filosofiei grecești, București, Humanitas, 1997. Gheorghe Enescu, Dicționar de logică, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1985. Grigore Tăușan, Filosofia lui Plotin, Iași, Editura Agora, 1993. Ionuț Ștefan, Aristotel și Presocraticii, Lucrare de doctorat, București, 2010. Gheorghe Vlăduțescu, O enciclopedie a filosofiei grecești, vol. I, București, Paideia, 1994. Jean Brun, Neoplatonismul, București, Teora, 2000.		

³ De exemplu aspecte organizatorice, recomandări pentru studenți, aspecte specifice legate de curs/seminar cum ar fi invitarea unor practicieni în domeniu etc.

Jonathan Barnes, Aristotel, București, Humanitas, 1996.
Hermannus Bonitz (ed.), Index Aristotelicus, 1870.
Alfred Schmolter, Handkonkordanz zum griechischen Neuen Testament, Deutsche Bibelgesellschaft, Stuttgart, 1989.
Guido Müller, Lexicon Athanasianum, Berlin, 1952.
Philip Rousseau, Basil of Caesarea, University of California Press, 1994.
John A. McGuckin, Sf. Grigorie de Nazianz. O biografie intelectuală, Ed. Renașterea, Cluj-Napoca, 2013.
Lucian Turcescu, The Concept of Divine Persons in St. Gregory of Nyssa's Works, Toronto, 1999.
Enrico Peroli, Il Platonismo e l' antropologia filosofica di Gregorio di Nissa, Con particolare riferimento agli influssi di Platone, Plotino e Porfirio, Milano, 1993.
Giulio Maspero, Trinity and Man. Gregory of Nyssa's Ad Ablabium, Leiden-Boston, Brill, 2007.
Daniel Benga, Cred, mărturisesc și aștept viața veșnică. O istorie teologică a Simbolului Niceo-Constantinopolitan, București, Basilica, 2013.
Marius Portaru, Gramatica tainei lui Hristos: un studiu istorico-teologic al unirii după ipostas în secolul al VI-lea, Ed. Doxologia, Iași, 2024.
Andrew Louth, Denys the Areopagite, London-New York, Continuum, 1989.
Idem, Maximus the Confessor, London and New York, Routledge, 2005.
Idem, Ioan Damaschinul. Tradiție și originalitate în teologia bizantină, Sibiu, Deisis, 2010.
Eric D. Perl, Theophany. The Neoplatonic Philosophy of Dionysius the Areopagite, State University of New York Press, 2007.
Christian Schäfer, Philosophy of Dionysius the Areopagite. An Introduction to the Structure and the Content of the Treatise On the Divine Names, Leiden-Boston, Brill, 2006.
Alexander Golitzin, Dionisie Areopagitul mistagogul. O lectură monahală, Sibiu, Deisis, 2015.
Jean-Claude Larchet, Sfântul Maxim Mărturisitorul. O introducere, Iași, Doxologia, 2013.
Idem, Persoană și natură. Sfânta Treime-Hristos-Omul, București, Basilica, 2013.
Lars Thunberg, Antropologia teologică a Sfântului Maxim Mărturisitorul. Microcosmos și Mediator, București, Sophia, 2005.
Bernardo De Angelis, Natura, persona, libertă. L' antropologia di Massimo il Confessore, Roma, Armando, 2002.
Demetrios Bathrellos, Person, Nature and Will in the Christology of Saint Maximus the Confessor, Oxford University Press, 2004.
Christoph Schönborn, Icoana lui Hristos, București, Anastasia, 1996.
Dumitru Stăniloae, Iisus Hristos sau restaurarea omului, Craiova, Editura Omniscope, 1993.
Marius David Cruceru, Augustin, un amator..., Cluj-Napoca, Editura Casa Cărții de Știință, 2006.
John D. Zizioulas, Being as Communion: Studies in Personhood and the Church, Darton, Longman and Todd, 1985.

8.2 Seminar / laborator	Metode de predare - învățare	Observații
(NB! Seminarul va aprofunda temele cursului, prin recursul la textele originale grecești). Terminologie filosofică păgână: inventarierea termenilor relevanți pentru tema noastră în filosofia lui Platon, Aristotel și Plotin	Traducere, analiză de text, sintetizare	2 seminarii
Terminologie biblică: prezența termenilor relevanți în Noul Testament	Traducere, analiză de text, sintetizare	2 seminarii
De la filosofie și revelație la Părinții Bisericii: Sf. Atanasie cel Mare	Traducere, analiză de text, sintetizare	1 seminar
Fixarea terminologiei triadologice de către Părinții Capadocieni: Sf. Vasile cel Mare, Sf. Grigorie de Nazianz, Sf. Grigorie de Nyssa	Traducere, analiză de text, sintetizare	3 seminarii
Neînțelegeri și confuzii terminologice în doctrina hristologică: Sf. Chiril al Alexandriei și renumita sa formulă „mia physis tou Logou tou Theou sesarkomene”	Traducere, analiză de text, sintetizare	1 seminar

Dionisie Areopagitul, Plotinus Christianus? O evaluare a terminologiei lui Dionisie din perspectiva filosofiei plotiniene și a Tradiției Patristice creștine	Traducere, analiză de text, sintetizare	1 seminar
Maxim Mărturisitorul și aportul său în învățătura hristologică	Traducere, analiză de text, sintetizare	2 seminarii
Ioan Damaschin sau sistematizarea definitivă a instrumentarului conceptual	Traducere, analiză de text, sintetizare	2 seminarii
Alain Graf, Christine Le Bihan, Lexic de filosofie, Iași, Institutul European pentru Cooperare Cultural-Științifică, 2000. Alexandru Surdu, Sergiu Bălan, Studii de Teoria categoriilor, vol. I-IV, București, Ed. Academiei Române. Étienne Gilson, Filozofia în Evul Mediu. De la începuturile patristice până la sfârșitul secolului al XIV-lea, București, Humanitas, 1995. Francis E. Peters, Termenii filosofiei grecești, București, Humanitas, 1997. Gheorghe Enescu, Dicționar de logică, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1985. Grigore Tăușan, Filosofia lui Plotin, Iași, Editura Agora, 1993. Ionuț Ștefan, Aristotel și Presocraticii, Lucrare de doctorat, București, 2010. Gheorghe Vlăduțescu, O enciclopedie a filosofiei grecești, vol. I, București, Paideia, 1994. Jean Brun, Neoplatonismul, București, Teora, 2000. Jonathan Barnes, Aristotel, București, Humanitas, 1996. Hermannus Bonitz (ed.), Index Aristotelicus, 1870. Alfred Schmoller, Handkonkordanz zum griechischen Neuen Testament, Deutsche Bibelgesellschaft, Stuttgart, 1989. Guido Müller, Lexicon Athanasianum, Berlin, 1952. Philip Rousseau, Basil of Caesarea, University of California Press, 1994. John A. McGuckin, Sf. Grigorie de Nazianz. O biografie intelectuală, Ed. Renașterea, Cluj-Napoca, 2013. Lucian Turcescu, The Concept of Divine Persons in St. Gregory of Nyssa's Works, Toronto, 1999. Enrico Peroli, Il Platonismo e l' antropologia filosofica di Gregorio di Nissa, Con particolare riferimento agli influssi di Platone, Plotino e Porfirio, Milano, 1993. Giulio Maspero, Trinity and Man. Gregory of Nyssa's Ad Ablabium, Leiden-Boston, Brill, 2007. Daniel Benga, Cred, mărturisesc și aștept viața veșnică. O istorie teologică a Simbolului Niceo-Constantinopolitan, București, Basilica, 2013. Marius Portaru, Gramatica tainei lui Hristos: un studiu istorico-teologic al unirii după ipostas în secolul al VI-lea, Ed. Doxologia, Iași, 2024. Andrew Louth, Denys the Areopagite, London-New York, Continuum, 1989. Idem, Maximus the Confessor, London and New York, Routledge, 2005. Idem, Ioan Damaschinul. Tradiție și originalitate în teologia bizantină, Sibiu, Deisis, 2010. Eric D. Perl, Theophany. The Neoplatonic Philosophy of Dionysius the Areopagite, State University of New York Press, 2007. Christian Schäfer, Philosophy of Dionysius the Areopagite. An Introduction to the Structure and the Content of the Treatise On the Divine Names, Leiden-Boston, Brill, 2006. Alexander Golitzin, Dionisie Areopagitul mistagogul. O lectură monahală, Sibiu, Deisis, 2015. Jean-Claude Larchet, Sfântul Maxim Mărturisitorul. O introducere, Iași, Doxologia, 2013. Idem, Persoană și natură. Sfânta Treime-Hristos-Omul, București, Basilica, 2013. Lars Thunberg, Antropologia teologică a Sfântului Maxim Mărturisitorul. Microcosmos și Mediator, București, Sophia, 2005. Bernardo De Angelis, Natura, persona, libertă. L' antropologia di Massimo il Confessore, Roma, Armando, 2002. Demetrios Bathrellos, Person, Nature and Will in the Christology of Saint Maximus the Confessor, Oxford University Press, 2004. Christoph Schönborn, Icoana lui Hristos, București, Anastasia, 1996. Dumitru Stăniloae, Iisus Hristos sau restaurarea omului, Craiova, Editura Omniscope, 1993. Marius David Cruceru, Augustin, un amator..., Cluj-Napoca, Editura Casa Cărții de Știință, 2006. John D. Zizioulas, Being as Communion: Studies in Personhood and the Church, Darton, Longman and Todd, 1985.		

9. Evaluare

Tip activitate	9.1 Criterii de evaluare ⁴	9.2 Metode de evaluare ⁵	9.3 Pondere din nota finală
9.4 Curs	Cunoașterea și explicarea termenilor fundamentali; contextualizarea utilizării lor filosofice și patristice; analiza evoluției terminologiei trinitare și hristologice.	Examen oral pe baza unui subiect ales de masterand.	70%
	Capacitatea de argumentare logică, analiză conceptuală și sinteză teologică, cu păstrarea caracterului apofatic al misterului creștin.		
	Analiza și traducerea textelor originale; utilizarea riguroasă a terminologiei; participarea argumentată la dezbaterile seminariale; respectarea standardelor cercetării academice.	Lucrare de seminar specifică cercetării și redactării științifice și implicare în dezbaterile seminariale.	30%
9.6 Standard minim de promovare			
Definește și explică termenii fundamentali utilizați în formularea dogmelor trinitare și hristologice, indică sensurile lor specific creștine și analizează coerent cel puțin un text patristic reprezentativ; nota minimă 5.			

10. Etichete ODD (Obiective de Dezvoltare Durabilă / Sustainable Development Goals)⁶

  Eticheta generală pentru Dezvoltare durabilă								
1 FĂRĂ SĂRĂCIE	2 FOAMETE ȘI SECURITATE ALIMENTARĂ	3 SĂNĂTATE ȘI BUNĂSTĂRE	4 EDUCATIE DE CALITATE	5 EGALITATE DE GEN	6 APĂ CURATĂ ȘI SANITATIE	7 ENERGIE CURATĂ ȘI LA PREȚURI ACCESIBILE	8 MUNCĂ DECENTĂ ȘI CREȘTERE ECONOMICĂ	9 INDUSTRIE, INOVAȚIE ȘI INFRASTRUCTURĂ
								
10 INEGALITĂȚI REDUSE	11 ORĂȘE ȘI COMUNITĂȚI DURABILE	12 CONSUM ȘI PRODUCȚIE RESPONSABILE	13 ACȚIUNE CLIMATICĂ	14 VIAȚĂ ACVATICĂ	15 VIAȚĂ TERESTRĂ	16 PACE, JUSTIȚIE ȘI INSTITUȚII EFICIENTE	17 PARTENERIATE PENTRU REALIZAREA OBIECTIVELOR	Nu se aplică nici o etichetă
								X

⁴ Criteriile de evaluare trebuie să reflecte direct rezultatele învățării vizate la nivel de program de studii, respectiv la nivel de disciplină. Mai concret, se evaluează achizițiile de învățare menționate în rezultatele anticipate ale învățării.

⁵ Se recomandă stabilirea atât a metodelor de evaluare finală, cât și a strategiei de evaluare pe parcurs.

⁶ Selectați o singură etichetă, cea care, în conformitate cu *Procedura de aplicare a etichetelor ODD în procesul academic*, se potrivește cel mai bine disciplinei. Dacă disciplina tratează tema dezvoltării durabile la modul general (de ex. prin prezentarea/introducerea cadrului general al dezvoltării durabile etc.) atunci se poate alocă eticheta generală de Dezvoltare Durabilă. Dacă niciuna dintre etichete nu descrie disciplina, selectați ultima opțiune: „Nu se aplică nici o etichetă”.

Data completării:
12.05.2026

Semnătura titularului de curs

Pr. a

Semnătura titularului de seminar

Pr. a

Data avizării în departament:

Semnătura directorului de departament